

Nr 357

Av herr **Holmberg m. fl.**, om utredning för att bredda och stödja ungdomens kulturupplevelse.

(Lika lydande med motion nr 327 i Första kammaren)

Med den ökade fritiden framstår behovet av meningsfyllda fritidssysselsättningar som alltmer väsentligt. Detta kräver en aktiv kulturpolitik, som bör syfta till en breddning såväl geografiskt som socialt av kulturlivet.

Kulturpolitiken bör dessutom vara ett självklart led i vår allmänna strävan att verka för en bättre demokrati med större valfrihet för de enskilda människorna.

Kulturstimulerande åtgärder riktade mot den unga generationen är mot denna bakgrund särskilt betydelsefulla. Olika undersökningar har visat att de unga till skillnad från äldre personer besitter en stor öppenhet och mottaglighet. Det är därför anmärkningsvärt att kulturpolitiken i dag till mycket liten del är inriktad just mot ungdomen.

I första hand är det givetvis familjens uppgift och privilegium att få ge ungdomen en god fostran och kontakt med den kulturmiljö som skapats av gångna generationer och som ständigt utvecklas. Som komplement måste emellertid stat och kommun främst genom skolan men även genom initiativ och åtgärder på andra områden ge underlag för ökade möjligheter till kulturella upplevelser för den unga generationen.

Kulturpolitiken måste som allmän målsättning slå vakt om och vidareutveckla det västerländska kulturarvet som i väsentlig omfattning har kristendomen som grund. Det är därför av stort värde att ungdomen redan på ett tidigt stadium får kontakt med och förståelse för religiösa värden. Kulturpolitiken bör syfta till att skapa bättre förutsättningar för en mångfald av kulturella aktiviteter inom konst, musik, teater, film och litteratur.

De ökade utbildningsinsatserna torde väsentligt underlätta våra möjligheter att verka för ett intensivare kulturliv samtidigt som den ökade fritiden har skapat nya behov. Den snabba utvecklingen inom massmedierna har på samma sätt förbättrat förutsättningarna. Televisionen medger nya stora möjligheter till skilda kulturupplevelser.

Den har också bidragit till en viss förändring av människornas kulturvanor. Dess tendens att lägga tonvikten vid själva bildseendet kan befaras ha en negativ inverkan på den enskildes benägenhet till kulturell självverksamhet. Det är därför viktigt att åtgärder vidtages för att bereda ungdomen möjligheter till personlig verksamhet inom kulturlivets olika områden.

En risk med ett dominerande monopolmedium som TV är att dess starka inverkan riktar kulturlivet. Denna risk förstärks om detta medium politiseras och ett fåtal får i sin makt att på ett avgörande sätt styra det kulturbudskap som där bjuds. Under senare tid har sådana tendenser kunnat göra sig märkbara. En rimlig ordning i detta avseende kan endast nås genom att de som ansvarar för programmen har en önskan att respektera andra uppfattningar och opartiskt handha sitt instrument.

Möjligheterna att redan via förskolan och massmedierna söka ge de unga kontakt med det egentliga kulturlivet bör utnyttjas. De ökade utbildningsinsatserna bör i högre grad inriktas på att tillmötesgå barnens kulturbehov. Internationella studier ger vid handen att barn tidigt har möjlighet att tillgodogöra sig olika kulturupplevelser, såsom konst, litteratur och musik. Redan då formas även deras attityder till omvärlden. Stora framgångar har vunnits i Japan med den s. k. Suzukimetoden som visat att människor kan bibringas en känsla för musikaliska upplevelser, om de vid tidig ålder ges möjlighet att spela och lyssna. Det är troligt att goda resultat kan nås om barndaghem och förskolor i framtiden fick resurser att ge barnen tidig kontakt med olika kulturformer. Inte minst skulle man på detta sätt neutralisera skillnader i social bakgrund och uppväxtmiljö.

Innehållet i det kulturutbud som erbjudes de unga i TV, böcker och filmer har ett avgörande inflytande. På intet av dessa områden har kulturpolitiken gjort tillräckligt för att förbättra utbudet. Det tycks t. ex. vara en allmänt utbredd uppfattning att barnböcker inte går att sälja om de inte är väsentligt billigare än böcker för vuxna. Producenterna arbetar därför med små marginaler, vilket inverkar negativt på kvaliteten. Samtidigt visar olika undersökningsresultat att det finns ett påtagligt behov att förbättra ungdomens läsvanor. Medan en ordinär barnbok vanligtvis uppnår en upplaga om ca 5 000 ex. läser 29 % av barnen i årskurserna 2—9 fler än sex vecko-, pop- eller serietidningar per vecka. Det synes motiverat att överväga ett statligt författarstöd för att förbättra kvaliteten på barnboksproduktionen. Den förestående omorganisationen av utbildningen av bibliotekspersonal bör också bl. a. syfta till att förbättra ungdomens läsvanor genom specialutbildning av den personal som förestår bibliotekens avdelningar för barnböcker.

Även på teaterns område finns utrymme för nya initiativ. Barnteaterverksamheten har länge haft för små resurser att arbeta med i förhållande till den övriga verksamheten. Inte minst inom detta område kan en ökad satsning på de unga bidra till att även på sikt öka teaterintresset. Teater-sociologiska undersökningar har visat att det är socialgruppstillhörighet och därmed sammanhängande traditioner och vanor som avgör teatervanan. Att göra teatern till en integrerad del av de ungas kulturliv måste därför framstå såsom mycket angeläget. Ett ökat stöd till den nuvarande barnteaterverksamheten vid de svenska teatrarna kan ha som mål att på

sikt skapa även en särskild barnteater i Stockholm. Genom ett utbyggt samarbete med televisionen skulle en sådan teater verksamt kunna bidra till att öka ungdomens teaterintresse.

Samarbetet med televisionen är lika viktigt då det gäller att stimulera produktionen av bättre svensk barnfilm. De ungas filmvanor präglas i dag i stort sett av den matinéverksamhet som bedrivs över hela landet. Från kvalitativ synpunkt är detta filmutbud långt ifrån tillfredsställande. Således är en mycket liten del av de filmer som visas vid matinéföreställningarna godkända av barnfilmkommittén, som länge arbetat för tillkomsten av bättre barnfilm. Den barnfilmklubbsverksamhet som tillkommit i olika kommuner landet runt delvis på barnfilmkommitténs initiativ har tyvärr tvingats arbeta med mycket små resurser och för dessvärre en alltmer tyngande tillvaro. Det finns således behov av aktiva åtgärder för en förbättrad barnfilm inte minst från Svenska filminstitutets sida. Filminstitutets resurser för både utdelande av produktionsstöd och bedrivande av forskning måste komma även barnfilmen till del.

För att höja utbudets kvalitet då det gäller såväl barnböcker och barnfilm som barnteater och även i övrigt stimulera den unga generationen till ett allsidigt kulturliv krävs framför allt en bättre samordning mellan olika institutioner, såsom daghem, lekskolor, skolor samt kommunala kultur nämnder och företrädare för kulturlivets olika verksamhetsområden. Kravet på en decentralisering av kulturlivet måste gälla även på dessa områden. Kommunernas insatser för att stödja t. ex. tillkomsten av kommunala kulturcentra i anknnytning till biblioteksverksamheten bör tillgodose även de ungas behov. Därigenom läggs en säker grund för ett breddat kulturutbud och ett mångsidigare kulturliv till glädje för alla enskilda människor, som därigenom framdeles får möjlighet att under sin fritid skapa ett rikare liv.

Med stöd av vad ovan anförts hemställs,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning syftande till att bredda och stödja den unga generationens kulturupplevelse.

Stockholm den 23 januari 1970

Yngve Holmberg (m) *Staffan Burenstam Linder (m)* *Leif Cassel (m)*

Rolf Eliasson (m) *Carl Eric Hedin (m)* *Astrid Kristensson (m)*
i Moholm

Tage Magnusson (m)
i Borås

Karin Wetterström (m)